

In archieftijdschriften gelezen 2009, aflevering 1

Door een samenloop van omstandigheden kon deze rubriek dit jaar nog niet verschijnen, maar met deze bijdrage wordt de achterstand ingelopen. Eerst komt *La Gazette des Archives* aan bod, gevolgd door de presentatie van een hele reeks Vlaamse archiefnieuwsbrieven. Als eindredacteur van dit overzicht wil ik nog een warm woord van dank richten aan Marijke Hoflack. Zij heeft er vanaf 1992, toen ze redactiesecretaris werd en het tijdschriftenoverzicht van start ging, voor gezorgd dat deze rubriek in *Bibliotheek- & archiefgids* een vaste plaats kreeg. Ik kon altijd op haar inzet en geduld rekenen. Bedankt, Marijke.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling Archief van het Koninklijk Paleis). Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa Archivistiek): VUB – K.U. Leuven – UGent – UAntwerpen) cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

La Gazette des Archives, nr. 205 (2008) en nr. 207 (2008)

Uitg.: Association des archivistes français; Red.: 9, rue Montcalm. F-75018 Paris (Frankrijk) - ISSN 0016-5522

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van het Universiteitsarchief van de K.U. Leuven.

Aflevering 206 van de *Gazette des Archives* verscheen al in 2007 en werd in *Bibliotheek- & archiefgids* 84 (2008; 2) besproken. Afleveringen 205 en 207 rolden in 2008 van de pers.

Aflevering 205 is integraal gewijd aan een studiedag over ziekenhuisarchieven op 23 maart 2007, georganiseerd door de Association des Archivistes Français. In een eerste reeks bijdragen wordt ingegaan op de band tussen de departementale archieven en het hospitaalwezen. Luc Forlivesi, directeur van de Archives Départementales van Indre-et-Loire, geeft in *Le contrôle scientifique et technique au CHU de Tours* (p. 11-16) toelichting bij zijn positieve ervaringen met de geregelde bezoeken aan het universitair ziekenhuis van Tours. Ook bespreekt hij het gebruik van overdrachtslijsten en zijn tussenkomsten in het directiecomité.

Vervolgens getuigen Elisabeth Verry en Catherine Rochon, zijn collega's van Maine-et-Loire, in *Présence et action d'un service départemental d'archives en milieu hospitalier: l'expérience du Maine et Loire* (p. 17-25). Hierbij wijzen ze op de grote diversiteit aan instellingen in de zorgsector, die het praktisch onmogelijk maakt om ze allemaal te controleren. De keuze van de te controleren diensten hangt voornamelijk af van de aanwezigheid van archieven van vóór de Tweede Wereldoorlog. Anne-Catherine Marin, directrice van het stadsarchief van Lyon, gaat in *Les archives 'historiques' des Hospices civils de Lyon* (p. 27-42) in op het project dat heeft geleid tot de bewaargeving aan het stadsarchief van 1,4 km.

archief van onder meer het Hôpital de la Charité en het Hôtel Dieu. Sommige documenten gaan terug tot de 16de eeuw.

Belang ziekenhuisarchieven

Enkele casussen van archiefdiensten binnen de ziekenhuissector worden toegelicht in vier bijdragen: *La fonction 'archives' à l'hôpital* (p. 43-56) van Marie-Laure Kervegant, *Archivage des dossiers et information médicale à Brest* (p. 57-68) van Rozenn Riou en Jean-Louis Sheydeker, *L'exemple des archives centrales des hôpitaux universitaires de Genève* (p. 69-94) van Jean-Daniel Zeller en *Une démarche de coopération entre archivistes hospitaliers: le réseau ASCODOCPSY* (p. 95-103) van Sabine Jean-Feydel. Kervegant wijst op de grote diversiteit aan diensten die de ziekenhuisarchieven kunnen bieden aan de interne diensten, de patiënten en hun rechthebbenden, en het gerecht. Zeller gaat dieper in op de mogelijkheden van de informatica en digitalisering. Jean-Feydel heeft het over de realisaties van ASCODOCPSY, een netwerk van archivariissen en documentalisten uit 85 instellingen, actief in de geestelijke gezondheidszorg en de psychiatrie.

Het belang van ziekenhuisarchieven voor het historisch onderzoek staat centraal in de laatste drie bijdragen. De publiekswerking en de mogelijkheden van het historisch onderzoek van de *Service des archives d'Assistance-Publique-Hôpitaux de Paris* komen aan bod in de bijdragen *Les archives médicales historiques de l'assistance publique – hôpitaux de Paris: collecte et mise à disposition du public* (p. 105-109) van Stéphane Rodriguez en *La recherche historique à l'assistance publique – hôpitaux de Paris* (p. 111-115) van Mailys Mougnot. In het kader van haar doctoraat over de hospitalen voor de arbeiders in Parijs in de tweede helft van de 19de eeuw ondervond Claire Barrilé hoe belangrijk de archieven van de openbare onderstand zijn voor de geschiedschrijving van de 19de eeuw. Dat toont ze aan in *L'utilisation des archives de l'assistance publique dans le cadre d'un doctorat d'histoire contemporaine sur le XIXe siècle* (p. 117-127).

Websites

Voor alle archivariissen die betrokken zijn bij de opmaak en het onderhoud van websites of bij digitaliseringsprojecten, is aflevering 207 van de *Gazette des Archives* warm aanbevolen lectuur. Het volledige nummer staat in het teken van dit thema. In de vijf eerste bijdragen worden evenveel archiefdiensten (één stadsarchief en vier departementale archieven) toegelicht. Corinne Porte geeft in *Les archives s'ouvrent au monde: le site internet des Archives municipales de Saint-Etienne* (p. 11-20) de doelstellingen van de digitaliseringspolitiek aan. Ook beschrijft ze de gehanteerde criteria bij de selectie van de documenten. Ze pleit ervoor realistisch te zijn: de meerderheid van de archiefbestanden is niet gedigitaliseerd en wordt dat in de toekomst ook niet. Het mag niet de bedoeling zijn om zoveel mogelijk bestanden online te plaatsen, wel om optimaal in te spelen op de verwachtingen van de internauten.

Marguerite Préau-Sido legt in *Le projet ADHM des Archives départementales de la Haute-Marne: une application* (p. 31-50) de nadruk op de zoekmotoren die toelaten inventarissen te raadplegen. Dit wordt concreet geïllustreerd met de nodige afbeeldingen van schermen. Pierre-Frédéric Brau wijst er in *Le site des Archives départementales de Meurthe-et-Moselle: trois ans d'expérience* (p. 51-58) op dat het publiek dat de website raadpleegt, veel ruimer is dan de leeszaalbezoekers die al vertrouwd zijn met de archiefdienst. Naast praktische inlichtingen voor die laatsten (openingsuren, archievenoverzichten en dergelijke) moet daarom ook aandacht worden besteed aan items die een breed publiek kunnen interesseren zoals bijv. virtuele tentoonstellingen. Het onderhouden en updaten van een website zijn essentieel om het publiek te binden. In de Archives départementales van Meurthe-et-Moselle besteedt een archivaris een derde van zijn werktijd hieraan. Na de lancering van de website van de Archives départementales van de Savoie werd het leeszaalpersoneel geconfronteerd met duidelijk beter geïnformeerde bezoekers, die meer gerichte vragen stelden. Deze toenemende druk van de gebruikers leidde ertoe dat de toegangen online werden geplaatst en dat de oudere toegangen waar mogelijk werden aangepast om beter te beantwoorden aan de verwachtingen. Hierover handelt de bijdrage van Jean Luquet, *Des archives pour vos souris: la convergence vers internet aux Archives départementales de Savoie* (p. 75-86).

Anastasia Iline gaat in *Créer un site internet: quel contenu pour quels publics ?* (p. 87-94) in op het publiek dat de websites raadpleegt. De kennis over hun verwachtingen moet de basis vormen voor een evenwichtig aanbod. Het is niet verwonderlijk dat genealogen het grootste deel van het publiek vormen en dat ze de hoogste verwachtingen hebben, in tegenstelling tot bijv. administraties.

Betaalde raadpleging

Dient te worden betaald voor de raadpleging van gedigitaliseerde documenten? Deze vraag staat centraal in de bijdrage van Christophe Vigneron, *La consultation gratuite: un choix payant* (p. 95-106). Op het eerste gezicht zijn de meeste archieven openbaar en gratis raadpleegbaar. De Departementale archieven van de Hérault opteerden er aanvankelijk voor om de raadplegingen betalend te maken. Er hing namelijk een fiks prijskaartje aan het project. Ook was het vooruitzicht van deze inkomsten niet onbelangrijk om de nodige financiële middelen van de overheid te krijgen. Vigneron bespreekt ook de betalingsmodaliteiten per bankkaart en de beveiliging van de site. Het bericht dat de raadpleging betalend zou zijn, veroorzaakte echter een golf van protest, voornamelijk vanuit genealogische middens. Heftige discussies woedden op internetfora, tot de Franse minister van Cultuur in januari 2008 wees op het principe van de kosteloze toegang tot openbare archieven. Gesteund door deze beslissing uit politieke hoek, besloten de Departementale archieven de raadpleging gratis te maken.

Zoals het Belgische Rijksarchief met het project 'Demogen visu', doen de Archives départementales van de Ain sinds enkele jaren een beroep op – intussen al 120 – vrijwilligers voor de indexering van de burgerlijke stand en parochieregisters. Hierover handelt *L'indexation collaborative aux Archives départementales de l'Ain* van Florence Beaume en Valéry Vesson (p. 107-114). In bijlage wordt het 'charter' voor die vrijwilligers opgenomen.

Claire Sibille geeft in *Un état des lieux de la publication électronique des instruments de recherche archivistiques* (p. 123-139) een stand van zaken van de elektronische publicatie van archieftoegangen in Frankrijk en in het buitenland. Aangezien steeds meer internauten via zoekmotoren zoals Google bij de site van een archiefdienst komen, moet er aandacht komen voor het refereren via zoekmotoren en voor de algemene ergonomie van de websites. Er wordt dieper ingegaan op de verschillende manieren om de online beschrijvingen te raadplegen en te ondervragen, zoals het hiërarchisch navigeren in de structuur van de bestanden of het zoeken op basis van criteria. Ook de mogelijkheid om de zoekresultaten te printen komt aan bod.

Zoekmotoren

Thierry Heckmann formuleert in *L'informatique documentaire aux archives: passer de l'expérimentation à la publication en ligne* (p. 141-150) zijn bedenkingen over de impact van de zoekmotoren op de ontsluitingsmethoden. De inventarisator moet meer dan ooit zorgvuldig werken. Bij het opstellen van de beschrijvingen moet hij rekening houden met de zoektermen die de gebruikers hanteren. Hoe gediversifieerd de toegangen ook zijn, ze moeten allemaal in hetzelfde stramien worden verwerkt. Termen uit oude inventarissen moeten waar mogelijk worden aangepast. Bij retroconversie heeft de computer het laatste woord. In februari en maart 2008 werden de bezoekers van de website van de Archives départementales van de Var uitgenodigd een enquêteformulier in te vullen. 219 personen gingen hierop in. Hoewel het amper 1,60% van de gebruikers in die periode betreft, worden die antwoorden als representatief beschouwd. Dit omwille van hun kwaliteit en van het feit dat het de meest geïnteresseerde en gemotiveerde gebruikers zijn.

In *Le public d'un site internet: résultats d'une enquête réalisée auprès des internautes fréquentant les sites internet des Archives départementales du Var* (p. 151-189) geven Pascal Bugat, Alain Drognet en Benoît Jégouzo een beknopte analyse en interpretatie van de enquêteresultaten inzake het sociologisch profiel van de internauten. Hun verblijfplaats, hun bezoeken aan de leeszaal, de raadpleging van de website, de gebruikte diensten, de appreciatie en de gewenste verbeteringen worden in kaart gebracht. In 27 bladzijden wordt dit vervolgens geïllustreerd met grafieken en tabellen. Ook het enquêteformulier wordt in bijlage opgenomen. (Baudouin D'Hoore).

Archiefnieuwsbrieven

Veel archiefdiensten en een aantal verenigingen van vrienden van archiefdiensten geven een nieuwsbrief uit. Deze bulletins zijn op de eerste plaats bedoeld voor de gebruiker en geven boeiende en nuttige informatie over het archiefbezit en de diverse activiteiten van de betrokken dienst. Aflevering 1 van jaargang 2008 van *Bibliotheek- & archiefgids* bracht de inhoud van *@archieflink* (Stadsarchief Gent) en van *Salsa! Doc*, de nieuwsbrieven van de vrienden van het Gentse en van het Leuvense Stadsarchief. Hierna volgt de bespreking van negen andere gelijkaardige publicaties. Al deze nieuwsbrieven zijn aanwezig in de bibliotheek van de archiefdienst van de provincie West-Vlaanderen. Een aantal is ook aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Uiteraard vindt men ze ook in de leeszaal van de betrokken dienst.

Archiefbrief Oostende, 1 (2005)-3 (2007)

Uitg.: Stad Oostende. Vindictivelaan 1. B-8400 Oostende (België)

Sinds juni 2005 verschijnt driemaandelijks een nieuwsbrief van het Stadsarchief Oostende. Telkens worden de voorbije ontwikkelingen in de Archiefdienst voorgesteld, aanwinsten en nieuwe initiatieven aangekondigd, archiefreeksen voorgesteld en Oostendse historische personen, feiten of gebeurtenissen aan de hand van archiefdocumenten beschreven. Van breder belang in de voorliggende jaargangen zijn de artikelenreeks *Het preservings- en conserveringsbeleid van Oostends archief* in jg. 1, nr. 1, p. 6-7; nr. 2, p. 6-7; nr. 3, p. 6-7 en de treurige mededeling in jg. 3, nr. 1, p. 8 dat het Gemeentearchief van Stene op 23 oktober 2006 volledig door brand vernietigd werd. (Johan Vannieuwenhuysse).

Archiefleven. Nieuwsbrief van het Stadsarchief van Brugge, 14 (2007)

Red.: A. Vandewalle; Uitg.: Levend Archief vzw. Burg 11A. B-8000 Brugge (België)

In de rubriek 'Bronnen van het Stadsarchief' stellen Jan Anseeuw, Jan D'hondt en Noël Geirnaert de archieven van middeleeuwse broederschappen (afl. 1; p. 2-3), het archief over de haven van Zeebrugge (afl. 2; p. 4-5), het archief van Musica Antiqua en andere muziekarchieven (afl. 3; p. 2-3), en de 'bellebrieven' (afl. 4; p. 4) kort voor. 'Werk in de leeszaal' bevat toelichtingen bij lopende onderzoeksprojecten: over beledigingen en scheldwoorden in 16de en 17de-eeuwse processen (afl. 3; p. 6-7) en over de Brugse klerken van de 14de eeuw (afl. 4; p. 5).

André Vandewalle schetst (afl. 2; p. 3) de krachtlijnen uit het jaarverslag 2006 van de Brugse Archiefdienst. Verder zijn nog de bijdragen te vermelden van Jan Anseeuw over de inwijdingsfeesten van de haven Brugge-Zeebrugge in 1907 (afl. 2; p. 6), van Noël Geirnaert over de klavecimbel-

bouwer Ivan de Halleux (afl. 3; p. 4) en van Jan D'hondt over de familie en het huis De Halleux (afl. 3; p. 5). Ook zijn er berichten opgenomen over de voor het secundair onderwijs bestemde website 'Adornes achterna', over de vzw Levend Archief en de 'Werkgroep Enter' en over de eigen tentoonstelling 'Smaakmakers van grootmoeders keuken' (over de Brugse voedingsmarkten). (Johan Vannieuwenhuysse).

Archikrant, 17 (2007)

Uitg.: Vrienden van het Veurns Archief. Goffinlaan 3. B-8670 Koksijde (België)

Het tijdschrift (jaarlijks vier afleveringen) bevat diverse bijdragen over de plaatselijke (kunst)geschiedenis, gebaseerd op archiefbronnen uit Veurne. Te vermelden is dat er vanaf jg. 17, afl. 2 een halfjaarlijkse regionale bibliografie in het tijdschrift opgenomen is (Jan Van Acker, *Publicaties over onze streek*. 2006, afl. 2; p. 41-46). (Johan Vannieuwenhuysse).

Arduin, nr. 1 en nr. 2 (2007)

Red.: Mariet Calsius; Uitg.: Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel vzw. Arduinkaai 28. B-1000 Brussel (België) - ISSN: 1784-3111

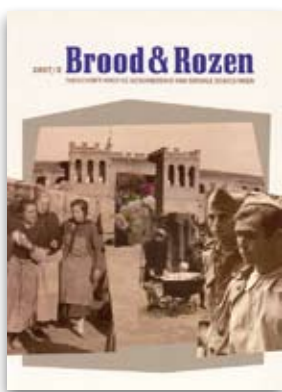
Arduin is de geheel vernieuwde opvolger van *Tijdingen*. Mededelingenblad voor de Vrienden van het Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel. Het eerste nummer opent met de toekomst, het AMVB-Beleidsplan

2008-2012 door Patricia Quintens (p. 4-7), en het verleden in *Het AMVB in een historisch perspectief* door Jimmy Koppen (p. 8-24). In het tweede artikel worden de oprichting van het AMVB op 20 september 1977, de doelstellingen, de structuren, de politiek-maatschappelijke context en de aanpak geschetst en kritisch geëvalueerd.

Naar goede gewoonte brengt Mariet Calsius een overzicht van de archiefaanwinsten van het AMVB, nu voor 2006 en 2007 (nr. 1; p. 33-38 en nr. 2; p. 21-23). Zij beschrijft verder meer indringend het archief van de toneelvereniging Kunst en Liefde – De Volksstar uit Sint-Jans-Molenbeek, documenten vanaf 1901 (*Kunst en Liefde – De Volksstar*. *Het archief*, nr. 1; p. 39-48) en het archief van de Koninklijke Folkloristische Maatschappij Sint-Martinus Ganshoren, documenten vanaf 1857 (*Verdwenen Ganshorense folklore*, nr. 2; p. 48-57). Tine Roobrouck stelt het archief van de August Vermeylenkring in Brussel voor, documenten vanaf 1954 (nr. 1; p. 55-66). Interessant is ook *De conservering*

en betekenis van de maquettecollectie van de KVS (Patricia Quintens, nr. 2; p. 39-47).

Traditioneel was er in *Tijdingen* ruimte voor presentaties van andere Brusselse archieven. Dit wordt verdergezet: in *Archief te gast* (nr. 1, p. 71-74) stellen Chantal Kesteloot en Dirk Martin het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA) voor. In de twee nummers is er ook heel wat aandacht voor de viering rond '30 jaar AMVB' met een colloquium en een jubileumtentoonstelling. (Johan Vannieuwenhuysse).

Brood & Rozen. Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen, (2007)

Red.: Paule Verbruggen; Uitg.: Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis. Bagattenstraat 174. B-9000 Gent (België) - ISSN: 1370-7477

In elke aflevering is er in de rubriek 'Bronnen' ruim aandacht voor de archieven in het Amsab-ISG. Piet Creve, Rik De

Coninck, Jan De Smedt, Martijn Vandenbroucke, Gert Van Overstraeten en Sofie Vrielynck maakten nota's op over het archief van de Revolutionaire Arbeidersliga (RAL)-afdeling Gent, vanaf eind jaren zestig van de 20ste eeuw (afl. 1; p. 57-58), het archief van historisch onderzoekster en journaliste Nadya De Beule, vanaf 1974 (afl. 1; p. 58), het archief van Bond Moyson Brugge-Oostende, 1968-1992 (nr. 1, p. 59-61), het archief van vakbondsman en politicus Emiel Vergeylen, vanaf de jaren twintig van de 20ste eeuw (afl. 1; p. 61-63), het archief van de Centrale voor Arbeidersopvoeding (CAO), 1936-1969 (afl. 1; p. 63-65), het archief van de studiediensten van de socialistische partij, 1946-1999 (afl. 1; p. 65-67), het typoschrift 'Het credo van de paria's' van Ernest Bogaert, 1935 (afl. 1; p. 67), het archief van arts en abortusactiviste Rein Bellens, 1978-2005 (afl. 1; p. 68-69), het archief van de ABVV-syndicale delegatie Papierfabriek van Langerbrugge, vanaf jaren zestig van de 20ste eeuw (afl. 2; p. 57), het archief van de Aalsterse politicus Bert Van Hoorick, 1935-2000 (afl. 2; p. 63), de archieven van organisaties voor migranten, met name het Steunpunt Begeleiders Uitgeprocedeerden (Stebu), het Steunpunt Mensen zonder Papieren-Brussel (SMZP) en het Oost-Vlaams Diversiteitscentrum (ODiCe), eind 20ste-begin 21ste eeuw (afl. 2; p. 64-71), het archief van SM Het Beste Boek, 1951-1966 (afl. 2; p. 71-72), het archief van vakbondsman en politicus Max Buset, vanaf de jaren twintig van de 20ste eeuw (afl. 2; p. 72-73), het archief van de Belgische Socialistische Partij (BSP), 1944-1981 (afl. 3; p. 65-70), het archief van de Brusselse militante en anti-imperialiste Marianne Dedecker, vanaf de jaren

zestig van de 20ste eeuw (afl. 3; p. 71), het archief van de Brusselse hoogleraar en communistische militant Paul Libois, vanaf de Tweede Wereldoorlog (afl. 3; p. 73-74), het archief van de Budgethoudersvereniging Onafhankelijk Leven (BOL) vzw, 1987-2004 (afl. 3; p. 74-75), de archieven van de politici vader en zoon Van Acker, 1921-1973 en 1965-1990 (afl. 4; p. 67-69), het archief van de Socialistische Vrouwen, 1974-1975 en 1980-2003 (afl. 4; p. 69-73), het archief van de Gentse econoom en professor Raoul Miry, (afl. 4; p. 74-75) en het archief van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (BBL), vanaf de jaren zeventig van de 20ste eeuw (afl. 4; p. 75-81). Maarten Savels (*Oud nieuws, nieuw leven*, afl. 1; p. 70-73) ten slotte schreef een verslag over een interessante studiedag rond de digitalisering van historische kranten in leper (1 februari 2007). (Johan Vannieuwenhuysse).

Dendermondse Museum- en Archiefberichten, nrs 60, 61 en 62 (2007)

Uitg.: Stad Dendermonde. Nijverheidsstraat 1. B-9200 Dendermonde (België)

Het tijdschrift brengt nieuws over het Stadsarchief en de Stedelijke Musea, evenals korte historische en kunsthistorische bijdragen over het Dendermondse verleden. Te vermelden zijn: de restauratie van een figuratieve kaart van het Vrij van Sint-Onolfsbroek en Dendermonde uit 1762 (nr. 60; p. 4-5), het jaarverslag over de werking van het Stadsarchief in 2006 (nr. 60; p. 13-16), een uitvoerig verslag met beschouwingen door Aimé Stroobants (*Vrijwilligers in archief en museum. Van studiedag tot wetgeving*, nr. 61; p. 11-16) rond de studiedag 'Vrijwilligers in het archief' (Halle, 13 december 2004) en de rondetafel 'Vrijwilligers in de erfgoedsector' (Antwerpen, 21 november 2005). (Johan Vannieuwenhuysse).

Kadoc. Nieuwsbrief (2007)

Uitg.: KADOC – Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving. Vlamingenstraat 39. B-3000 Leuven (België)

Met de regelmaat van de klok verschijnt elke twee maand deze aantrekkelijk vormgegeven Nieuwsbrief op papier en in elektronische vorm. Elke aflevering zit vol met nieuws uit en over het KADOC. Voor dit overzicht vermelden wij enkel de notities die met het archief te maken hebben. In 2007 kwamen zes archiefbestanden voor het voetlicht.

Archief van afgeschafte katholieke organisaties hoort thuis in het KADOC. Deze opvatting raakt meer en meer ingeburgerd en zo kon ook het archief van de Katholieke Jeugdraad er terecht. De Katholieke Jeugdraad, in 1962 opgericht door de Interdiocesane Raad voor het Apostolaat, coördineerde de werking van de katholieke jeugdorganisaties.

In 2002 verdween deze koepelorganisatie. Zij ging op in de pluralistische Vlaamse jeugdraad (Godfried Kwanten, *Gekleurd jeugdwerk. Archief Katholieke Jeugdraad*, afl. 3-4; p. 4-5). Ook voor archief gevormd door kloosterorden en -congregaties is het KADOC een veilige haven. In de loop van de voorbije jaren kozen twee belangrijke congregaties ervoor om voor een tweede keer archief te deponeren: de Zusters van Barmhartigheid van Ronse en de broeders van Sint-Franciscus-Xaverius (Jo Luyten, *Zusters van Barmhartigheid en broeders Xaverianen. Provinciaalarchieven*, afl. 1-2; p. 8-11).

Het Marialegioen is een van de minder bekende, maar belangrijke katholieke lekenorganisaties, die vooral in de jaren 1950 en 1960 erg actief was. Het was een internationale organisatie met een parochiale structuur. Jan De Maeyer & Peter Heyrman stellen in *Als een leger in slagorde geschaard. Geschiedenis en bronnen van het Marialegioen* (afl. 3-4; p. 10-13) de organisatie voor. Zij wijzen op de in het KADOC aanwezige bronnen van en over 'het Legioen' en doen een warme oproep om nog meer 'legionair bronnenmateriaal' (bijv. van *praesidia* en *curiae*) op het spoor te komen.

SIGNIS, de Katholieke Wereldorganisatie voor Communicatie, ontstond in 2001 uit een fusie van de in 1928 opgerichte Internationale Organisatie voor de Film en het Audiovisuele en de Internationale Katholieke Organisatie voor Radio en Televisie. De archieven van deze beide organisaties kwamen op die manier terecht in het SIGNIS-archief. Het aanwezige materiaal is erg interessant voor onderzoek naar de manier waarop katholieken en hun organisaties omgingen met de media (Tom Van Beeck, *Katholieke media over de hele wereld. Het SIGNIS-archief*, afl. 7-8; p. 14-16). Het Internationaal Christelijk Vakverbond (ICV) - Wereldverbond van de Arbeid (VVA) is een begrip voor iedereen die zich met de geschiedenis van de christelijke arbeidersbeweging bezighoudt. Onlangs ontving het KADOC nog een deel van het ICV-VVA-archief. Het hele archief is goed voor ongeveer 250 strekkende meter dossiers en is uiterst rijk. Godfried Kwanten stelt in *Vakorganisaties van Antigua tot Zuid-Afrika. Het ICV/VVA-archief* (afl. 5-6, p. 8-11) de organisatie en haar werking voor en geeft meteen een staalkaart voor mogelijk onderzoek. (Gustaaf Janssens).

(nr. 1, p. 18-32 en nr. 2, p. 57-70), een staat van goed van Clays de Vey uit 1639 (afl. 1; p. 37-44 en afl. 2; p. 52-56), een rekening van verplicht tewerkgestelden uit Poperinge bij fortificatiewerken in Ieper, 1673-1679 (afl. 2; p. 79-83) en verkoopakten van onroerende goederen in de heerlijkheid Het Zwijnland (afl. 2; p. 85-88). (Johan Vannieuwenhuysse).

SOMA-Berichtenblad (2007) nr. 40

Red.: Anne Roekens en Dirk Luyten; **Uitg.:** Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij – SOMA. *Luchtvaartsquare 29. B-1070 Brussel (België)*

Het nummer opent met teksten rond de betekenis en de opdracht van het SOMA, en over het lopend wetenschappelijk onderzoek. In *Tien jaar Pallas* (p. 24-25) stelt Patrick Temmerman kort de ontwikkelingen en toekomstperspectieven van het informaticaprogramma van het SOMA voor. Lieven Saerens (*Het archief Pierre Beeckmans. Een nieuw licht op de Joodse gemeenschap en de Jodenvervolging in België*, p. 26-31) bespreekt het archief van Pierre Beeckmans, publiciteitsagent en vanaf 6 mei 1941 hoofd van de administratie van de antisemitische organisatie Volksverwering. Het archief is een onderdeel van de in 1993 door het Algemeen Rijksarchief overgebrachte 'Overtuigingsstukken van het auditoraat-generaal'. Dirk Martin (*Archief Hugo Gijssels (1950-2004)*, p. 32-33) stelt het archief van onderzoeksjournalist Hugo Gijssels voor en gaat in op de betekenis ervan voor het onderzoek naar extreem rechts. Verder brengt het *SOMA-Berichtenblad* verslagen over de SOMA-bibliotheek en het fotoarchief en over digitaliseringsprojecten. De Belgische clandestiene en gecensureerde pers uit beide wereldoorlogen, het fotoarchief van het agentschap SIPHO, de fotocollectie-André Cauvin, de ruim 1800 aanwezige SOMA-interviews en de archiefstukken over de naoorlogse processen tegen Alexander von Falkenhausen/Eggert Reeder (Krijgsauditoraat Luik) en Constantin Canaris (Krijgsauditoraat Brussel) zijn online raadpleegbaar. (Johan Vannieuwenhuysse).

Sap(pig) Stadsarchief Poperinge, 4 (2007)

Uitg.: *De vrienden van het Poperings Archief* vzw. *Vlamertingseweg 8. B-8970 Poperinge (België)*

De jaargang bevat voornamelijk publicaties van toegangen op bronnen of integrale uitgaven van documenten uit het Stadsarchief: een enquête bij de deelnemers aan de Kokkerulle van 1280 uit Poperinge (afl. 1; p. 5-13), een lijst van herbergen in en rond Poperinge onder Maria-Theresia